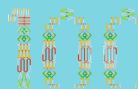

Žvejybos ir
akvakultūros sektorius
LIETUVOJE

Atkurtai
Lietuvai

Įžanga

Lietuvos Baltijos jūros pakrantė neilga – 90 kilometrų, o teritoriniai vandenys ir išskirtinė ekonominė zona sudaro apie 7 000 kvadratinų kilometrų. Lietuva didžiuojasi gausiais vidaus vandenimis, kurie užima apie 2 621 kvadratinų kilometrų ir sudaro apie 4 proc. šalies teritorijos. Lietuvoje net 2 827 ežerų, kurie didesni nei pusė hektaro (užima 87 359 ha plotą), 1 589 tvenkinių (užima 24 434 ha plotą) ir 731 upių, kurios ilgesnės nei 10 kilometrų (iš viso 32 601 ha), įskaitant didžiausias Lietuvos upes – Nemuną ir Nerį.

Žuvininkystės sektoriaus vertė sudaro mažiau nei 0,5 proc. Lietuvos bendrojo vidaus produkto (BVP). Tačiau žuvininkystė turi galias istorines tradicijas ir vaidina svarbų vaidmenį Baltijos jūros pakrantės vietovėse. Sektorius sukuria 4 458 darbo vietų: 491 visų rūšių žvejybos sektoriuje, 431 -akvakultūros sektoriuje, didžiausia dalis tenka perdirbimo sektoriui – 3 536 darbo vietų. Apie 70 proc. visų šiame sektoriuje dirbančiųjų yra moterys, kurios tradiciškai dirba žuvų ir jų produktų perdirbimo pramonėje.

Verslinė žvejyba Baltijos jūroje

Ši žvejybos rūšis pastaraisiais metais susidūrė su sunkumais, kuriuos daugiausiai lėmė Baltijos menkių žvejybos galimybių svyravimai, ypač rytinių Baltijos menkių išteklių, kurie tradiciškai yra pagrindinis verslinės žvejybos laimikis. Kitos pagrindinės žuvų rūšys – strimelės ir šprotai. Lietuvai tenka tik 1,4–5,12 proc. Europos Sąjungos žvejybos kvotos Baltijos jūroje (tenkanti dalis priklauso nuo žuvų rūšies).

Žvejybos galimybės

Menkių žvejybos kvotos per pastaruosius metus Baltijos jūroje sumažėjo net 56 proc. nuo 4,1 tūkst. tonų 2014 metais iki 1,8 tūkst. tonų 2017 metais. Baltijos jūros pelaginių išteklių situacija daug geresnė – strimelių kvota nuo 2014 metų padidėjo 70 proc. ir 2017 metais buvo 5,6 tūkst. tonų, tuo pačiu

laikotarpiu šprotų kvota mažėjo dvejus metus iš eilės, tačiau 2017 metais padidėjo iki 13,1 tūkst. tonų.

Žvejybos laimikis

2017 metais Lietuvos žvejybos įmonės Baltijos jūroje (įskaitant priekrantę) sugavo 18 865 tonas įvairių rūšių žuvų. Pagrindinę žvejybos laimikio Baltijos jūroje dalį sudarė: 12 480 tonų Baltijos šprotų, 4 036 tonos strimelių ir 1 729 tonos menkių. Likusią laimikio dalį sudarė priekrantės žvejybos laimikis, daugiausia upinės plekšnės.

Laivynas

Atviroje Baltijos jūroje 2017 metais žvejojo 15 įmonių, kurios valdė 31 laivą, o priekrantėje 54 įmonėms priklausė 104 laivai. Bendra šių laivų talpa – 240 tonų, o galia – 2 717 kW.

Veršlinė žvejba tolimuosiuose žvejbos rajonuose

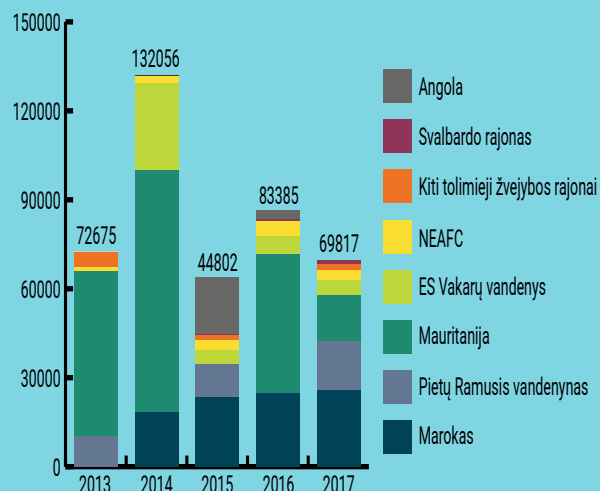
Lietuva pagal tolimuosiuose žvejbos rajonuose sugaunamų žuvų kiekį yra tarp lyderių Europos Sąjungoje. Tolimuosiuose žvejbos rajonuose sugaunama apie 80 proc. viso Lietuvos laimikio, tačiau visos tolimuosiuose rajonuose sugautos žuvis iškraunamos ne Lietuvoje.

Žvejbos galimybės

2017 metais pagrindiniai Lietuvos Respublikos žvejbos laivų tolimieji žvejbos rajonai – Afrikos valstybių (Maroko, Mauritanijos) išskirtinių ekonominių zonų vandenys, kuriuose žvejojama pagal dvišalius Europos Sąjungos ir šių trečiųjų šalių žuvininkystės partnerystės susitarimus. Naujas ES ir Mauritanijos žuvininkystės

Lietuvos įmonių žvejbos laimikis tolimuosiuose žvejbos rajonuose 2013–2017 metais (tonomis)

partnerystės susitarimas įsigaliojo pačioje 2015 metų pabaigoje. Remiantis šiuo metu galiojančiu susitarimu, Lietuvos laivams kasmet skiriama po beveik 58 tūkst. tonų pelaginių rūšių. Susitarimas su Maroku galioja nuo 2014 metų, pagal jį kasmet Lietuvos laivams skiriama beveik 21 tūkst. tonų. Kitose žvejbose zonose – Šiaurės vakarų ir Šiaurės rytų Atlanto vandenyse (NEAFC and NAFO vandenys), Pietų Ramiajame vandenyne (SPRFMO vandenys) Lietuvai skirta atitinkamai 2 941 tona ir 5 277 tonos.

Žvejbos laimikis

Tolimuosiuose žvejbos rajonuose veiklą vykdo 9 žvejbos laivai, kurie 2017 metais sugavo 69 817 tonų žuvų – daugiausia jūros ešerių, stauridžių, skumbrių, ždrujų merlangų, šiaurinių krevečių ir kitų.

Veršlinė žvejyba vidaus vandenyse

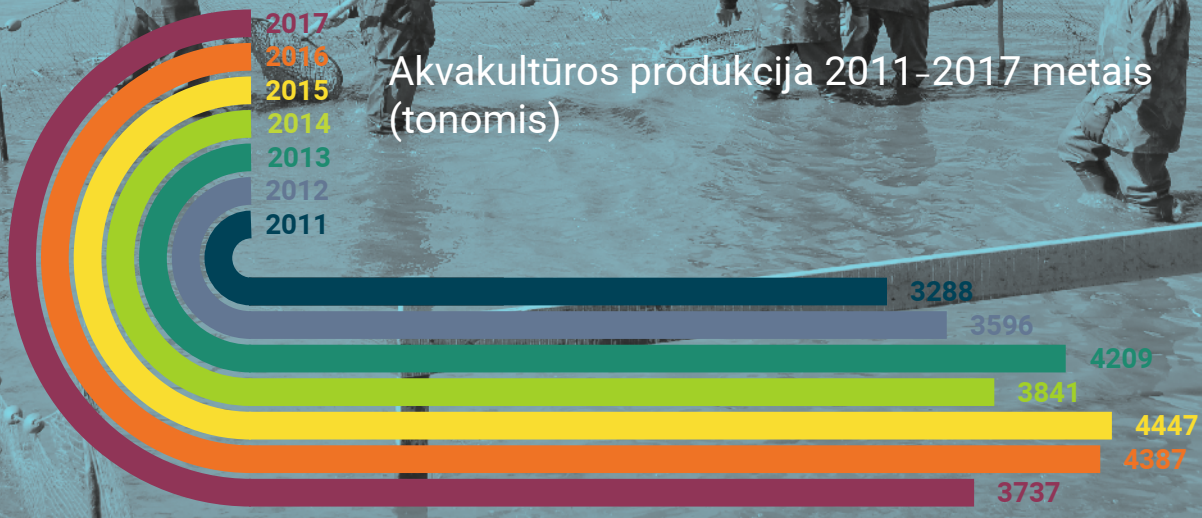

Kuršių marios yra pagrindinis vidaus vandens telkinys, kuriame vykdoma veršlinė žvejyba. 2017 metais 45 Kuršių mariose žvejojantios įmonės sugavo 963 tonas žuvų, daugiausia karšių, kuojų, sterkių ir žiobrių. Kuršių mariose ir Nemuno žemupyje migracijos metu sugauta 57 tonos stintų; polderiuose ir ežeruose – dar apie 100 tonų įvairių žuvų.

Akvakultūra

2017 metais Lietuvos akvakultūros įmonės išaugino ir realizavo 3 737 tonas įvairių prekinųjų žuvų, kurių vertė buvo apie 12 mln. eurų. Apie 78 proc. akvakultūros sektoriuje užaugintų žuvų sudarė tvenkiniuose užauginti karpiai, po 4 proc. – plačiakakčiai ir afrikiniai šamai, po 3 proc. – eršketai ir vaivorykštiniai upėtakiai. Pagrindinės Lietuvos akvakultūros sektoriaus tendencijos: uždaruju akvakultūros sistemų plėtra ir investicijos į produkcijos perdirbimą akvakultūros įmonėse.

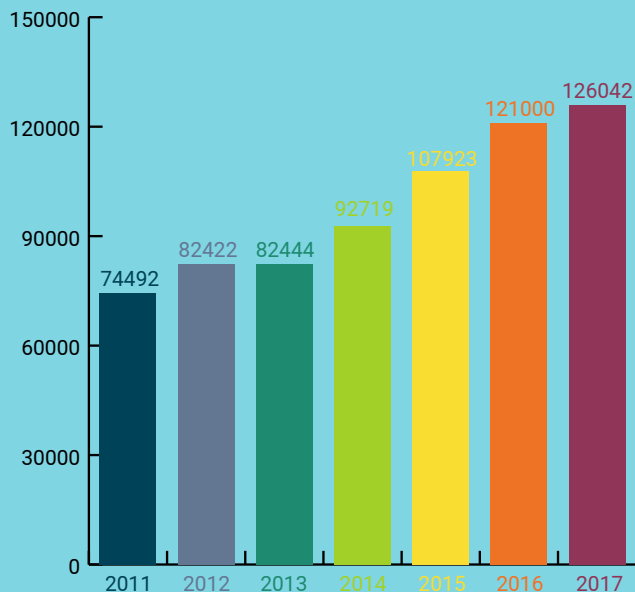
Akvakultūros produkcija 2011-2017 metais (tonomis)

Perdirbimas

Lietuvoje 2017 metais veikė 51 įmonė, užsiimanti žuvų ir jų produktų perdirbimu. Dauguma žuvų perdirbimo įmonių žaliavas importuoja, o didžiąją dalį pagamintų žuvų produktų eksportuoja. Žuvų perdirbimo pramonės pajėgumas ir perdirbamosios produkcijos kiekis kasmet auga. 2017 metais žuvų perdirbimo įmonėse buvo pagaminta 126 tūkst. tonų produkcijos (4 proc. daugiau negu 2016 metais), kurios vertė – 626 mln. eurų (12,7 proc. didesnė vertė negu 2016 metais). Apie 38 proc. pagamintos produkcijos sudaro rūkytos, vytintos ir sūdytos žuvis, 33,6 proc. – konservuoti gaminiai ir gaminiai iš surimio, 21 proc. – užšaldytos žuvis ir žuvų filė.

Lietuvos žuvų perdirbimo pramonės produkcija 2011–2017 m. (tonomis)

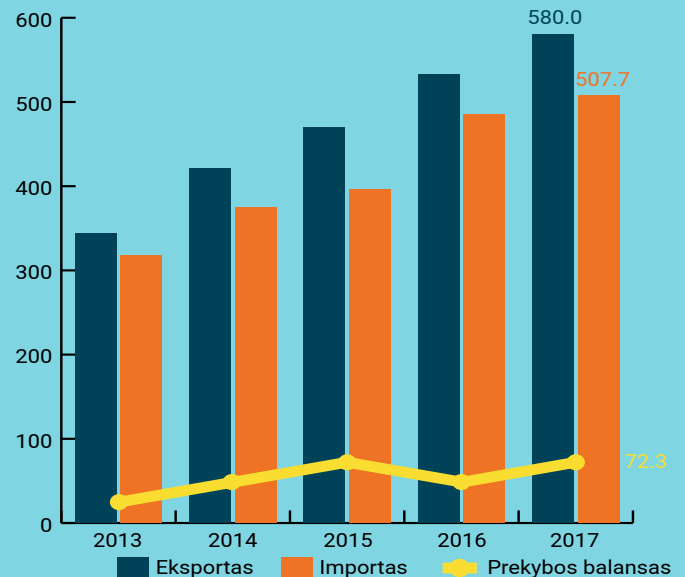

Prekyba

Daugiau nei du trečdaliai Lietuvos žuvininkystės produkcijos yra eksportuojama į kitas šalis arba iškraunama užsienio uostose arčiau žvejybos vietų. 2017 metais Lietuvos Respublikos įmonės iš viso eksportavo 118 tūkst. tonų žuvininkystės produktų už 580 mln. eurų (eksporto vertė beveik 9 proc. didesnė nei 2016 metais) ir importavo 143,6 tūkst. tonų už 507,7 mln. eurų (importo vertė 4,6 proc. didesnė nei 2016 metais). Pagrindinės eksporto partnerės – Vokietija, Danija, Baltijos šalys. 2017 metais žuvininkystės produktų eksporto ir importo balansas sudarė 72 mln. eurų ir išaugo 55 proc. lyginant su 2016 metais. Eurobarometro duomenimis, vidutinis žuvininkystės produktų suvartojimas 2017 metais Lietuvoje buvo 20 kilogramų gyventojui per metus. Lietuviai pirmenybę teikia laukinėms žuvims ir jūrų gėrybėms, o ne užaugintoms tvenkiniuose, prieinamoms mažmeninėse prekybos parduotuvėse.

Lietuvos užsienio prekyba žuvininkystės produktais 2013–2017 metais (mln. eurų)

Išsamesnės informacijos teiraukitės:

**Lietuvos Respublikos
žemės ūkio ministerija**
Gedimino pr. 19
01103 Vilnius
Lietuva

Tel. +370 5 239 1111
Faks. +370 5 239 1212
zum@zum.lt
www.zum.lt

